

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2025

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.
- Indien in een antwoord 'voorbeeld van een juist antwoord' staat, bevat het antwoord **voorbeelden** van juiste antwoorden. Het is **geen** opsomming van alle denkbare juiste antwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

1 maximumscore 2

zin 1: Willem II

zin 2: beperkt

zin 3: ingevoerd

zin 4: het parlement

indien vier antwoorden juist

2

indien drie antwoorden juist

1

indien minder dan drie antwoorden juist

0

2 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de industrialisatie.

3 maximumscore 1

sociale kwestie

4 maximumscore 1

Woningwet

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2

- ARP (Anti-Revolutionaire Partij) 1
- Voorbeeld van een juist antwoord is:
De 'kleine luyden' moesten volgens de tekening op de socialisten stemmen, omdat ze dan vrij zullen zijn / ze niet meer onderdrukt zullen worden / de arbeiders sterker worden / de arbeiders machtiger worden. 1

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

6 maximumscore 1

Dit is een mening van de confessionelen, omdat (voorbeelden van juiste verklaringen):

- in de bron positief gesproken wordt over de financiële gelijkstelling van het christelijk/bijzonder en openbaar onderwijs.
- het volgens de bron eerlijk is dat alle scholen gelijk worden behandeld (wat voor de confessionelen een belangrijk doel was).

Opmerking

Alleen als na 'confessionelen' een juiste verklaring volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

7 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Een politiek gevolg was dat de (communistische) revolutie uitbrak / dat de communisten de macht grepen in Rusland / dat Rusland communistisch werd / dat de Sovjet-Unie ontstond.

8 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Rusland in 1917 in oorlog was met Duitsland / Duitsland een vijand was van Rusland.

9 maximumscore 1

2 (= Frankrijk)
3 (= Groot-Brittannië)
6 (= Verenigde Staten)

Opmerking

Alleen als alle drie de antwoorden juist zijn, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
10	maximumscore 2 Bij foto 1 past c (= schaarste). Bij foto 2 past b (= mobilisatie). Bij foto 3 past d (= vluchtelingen). indien drie antwoorden juist indien twee antwoorden juist indien minder dan twee antwoorden juist	 2 1 0
11	D	

Het Interbellum (1918-1939)

- 12 **maximumscore 2**
 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):
- De regisseur/producent van de film was Joods / de nazi's waren antisemitisch.
 - De film was negatief over Duitsland / de nazi's waren nationalistisch.
 - Het leger werd bekritiseerd / de nazi's waren voor een sterk leger.
 - De oorlogsverschrikkingen stonden te veel op de voorgrond (in plaats van het heldendom van de soldaten).
- per juist antwoord
- 13 **maximumscore 2**
 Eerst 5, dan 3, daarna 2, vervolgens 1 en ten slotte 4.

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Hitler maakte gebruik van de parlementaire democratie door mee te doen (met zijn partij de NSDAP) aan de verkiezingen / door het parlement te laten stemmen over het buiten werking stellen van de rechtsstaat/Grondwet. 1
- voorbeeld waaruit blijkt dat Hitler de rechtsstaat heeft afgeschaft (een van de volgende): 1
 - Hitler verbood meerdere politieke partijen.
 - Hitler maakte een einde aan de scheiding tussen de machten.
 - Hitler ontnam burgers (zoals Joden, homoseksuelen, enz.) rechten / er was sprake van discriminatie/vervolging.
 - Er was geen sprake meer van vrijheid van meningsuiting.
 - Er was geen vrijheid/rechtszekerheid/rechtsgelijkheid meer voor de burgers.
 - Burgers hadden geen bescherming meer van hun rechten en vrijheden.

15 C

16 C

17 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- De uitkomst van een showproces stond van tevoren al vast.
- De verdachten werden gedwongen om te bekennen.
- De verdachten kregen geen eerlijke verdediging.
- De veroordeelden konden niet in beroep gaan tegen het vonnis.
- De showprocessen werden aangestuurd door de overheid/Stalin.
- De rechters bij de showprocessen waren niet onafhankelijk.
- Bij de showprocessen werden onschuldige mensen veroordeeld.
- De showprocessen waren gericht tegen (vermeende) tegenstanders van de regering/Stalin.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het beeld van Stalin naar buiten toe was positief / er was sprake van persoonsverheerlijking (Stalin werd als ‘vadertje Stalin’ beschouwd, iemand die het goede met het land voor had).
- Er was geen betrouwbare berichtgeving/informatie over Stalin in de Sovjet-Unie / er was sprake van censuur/propaganda.
- Er was geen vrijheid van meningsuiting/persvrijheid / er was sprake van een totalitair regime/indoctrinatie.

Opmerking

Het antwoord dat Stalin een dictator/alleenheerser was, mag niet goed gerekend worden.

Door de tijd heen

19 maximumscore 1

Eerst 1, dan 3, vervolgens 2 en ten slotte 4.

Opmerking

Er is maar één juiste volgorde.

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

20 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Foto 1 is wel geschikt als propaganda voor de Duitse bezetter, omdat deze foto kan aantonen dat er goede banden zijn tussen Nederlanders en Duitsers / dat Duitse soldaten vriendelijk zijn. 1
- Foto 2 is niet geschikt als propaganda voor de Duitse bezetter, omdat deze foto kan aantonen dat het Nederlandse leger successen heeft geboekt / dat het Duitse leger verliezen heeft geleden. 1

Opmerking

Alleen als na een juiste keuze een juist argument volgt, wordt telkens 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
21	maximumscore 2 Bij boek 1 hoort begrip e (= regering in ballingschap). Bij boek 2 hoort begrip b (= distributie). Bij boek 3 hoort begrip a (= censuur). Bij boek 4 hoort begrip c (= Holocaust).	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
22	maximumscore 1 Februaristaking	
23	B	
24	maximumscore 2 zin 1: scheiding tussen de machten zin 2: wetgevende zin 3: dictatuur	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
25	B	
26	D	
27	maximumscore 1 (nummer) 4	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- keerpunt in periode 1: de Slag om Stalingrad / de Duitse nederlaag bij Stalingrad/in de Sovjet-Unie 1
- keerpunt in periode 2: D-day / operatie Overlord / de invasie in Normandië 1
- Het keerpunt in periode 1 heeft het verloop van de oorlog veranderd, omdat nazi-Duitsland toen de eerste grote nederlaag leed in de Tweede Wereldoorlog / de opmars van nazi-Duitsland (in de Sovjet-Unie) tot staan werd gebracht / nazi-Duitsland zich vanaf dat moment terug moest trekken.
of
Het keerpunt in periode 2 heeft het verloop van de oorlog veranderd, omdat toen een tweefrontenoorlog ontstond / de bevrijding van West-Europa begon / de aanval werd ingezet die eindigde met de nederlaag van Duitsland. 1

Opmerking

Alleen als bij de tweede deelvraag na de keuze van een periode een passend argument volgt, wordt 1 scorepunt toegekend.

29 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Door de operatie werd een groot deel van Nederland bevrijd / maakte een groot deel van Nederland de Hongerwinter niet mee.

30 maximumscore 2

Bij herinnering 1 hoort d (= razzia).

Bij herinnering 2 hoort a (= gedwongen tewerkstelling).

Bij herinnering 3 hoort c (= mobilisatie).

- indien drie antwoorden juist 2
- indien twee antwoorden juist 1
- indien minder dan twee antwoorden juist 0

31 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De Duitse bezetter deed veel moeite om het leven in doorgangskamp Westerbork normaal te laten lijken, omdat de bezetter verborgen wilde houden dat de Joden vermoord zouden worden / om de deportaties soepeler te laten verlopen / om te voorkomen dat de Joden in opstand zouden komen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- 5 mei: Het Duitse leger (in Nederland) gaf zich over / Nederland werd (volledig) bevrijd. 1
- 15 augustus: Japan gaf zich over / er kwam een einde aan de Tweede Wereldoorlog in Azië/Indonesië. 1

Europa en de wereld (1945-1989)

33 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Met de foto kon de boodschap overgebracht worden dat Nederland de strijd tegen het leger van de Republiek Indonesië makkelijk zou winnen, omdat het leger van de Republiek Indonesië met houten geweren moet oefenen / niet voldoende wapens heeft / kinderen inzet als soldaat / niet voldoende volwassen soldaten heeft (waaruit blijkt dat het een zwakke tegenstander is).

34 B

35 D

36 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Het begrip 'tsaar' past bij Stalin, omdat dit begrip goed aangeeft dat Stalin alle / veel macht had (net als de tsaren vroeger).

37 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De Verenigde Staten stonden positief tegenover de opstand, omdat de Verenigde Staten de invloed van het communisme wilden tegengaan / omdat de leiders van de Hongaarse Opstand uitgingen van democratische waarden (die ook in de Verenigde Staten werden aangehangen) / omdat de opstand gericht was tegen de Sovjet-Unie/het communisme. 1
- De Verenigde Staten stuurden geen militairen, omdat Hongarije behoorde tot de invloedssfeer van de Sovjet-Unie / omdat de Verenigde Staten een (nucleaire) oorlog (met de Sovjet-Unie/het Warschaupact) wilden vermijden. 1

38 maximumscore 1

verzuiling

Vraag	Antwoord	Scores
39	B	
40	A	
41	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist antwoord is: In de bron wordt het rolpatroon bevestigd dat de vrouw verantwoordelijk is voor de huishoudelijke taken (wat niet past bij het doel van de Tweede Feministische Golf van gelijkheid tussen man en vrouw / van het doorbreken van traditionele rolpatronen).	
42	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de dekolonisatie/onafhankelijkheid van voormalige Nederlandse kolonies.	
43	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat door artikel 1 wordt bepaald dat iedereen in Nederland gelijk behandeld moet worden / dat het gaat om het discriminatieverbod.	
44	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist antwoord is: Door de invoering van de glasnost werd kritiek op de overheid toegestaan / zonder de glasnost zou vertoning in de bioscopen zijn tegengehouden door de communistische overheid/de censuur.	

Door de tijd heen

- 45 maximumscore 2**
 Uitspraak 1 gaat over Colijn.
 Uitspraak 2 gaat over Drees.
 Uitspraak 3 gaat over Drees.
 Uitspraak 4 gaat over Colijn.
 Uitspraak 5 gaat over Drees.
indien vijf antwoorden juist	2
indien vier of drie antwoorden juist	1
indien minder dan drie antwoorden juist	0
- 46 maximumscore 1**
 Eerst 4, dan 1, daarna 3 en ten slotte 2.
- Opmerking*
Er is maar één juiste volgorde.

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

47 maximumscore 2

zin 1: secularisatie

zin 2: individualisering

zin 3: multiculturele samenleving

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien minder dan twee antwoorden juist

0

Door de tijd heen

48 maximumscore 2

Eerst 2, dan 1, daarna 4, vervolgens 5 en ten slotte 3.

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 30 mei te accorderen.

Ook na 30 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

Alle internetbronnen zijn voor het laatst geraadpleegd op 20 december 2023.

- bron 1 <https://stadsarchief.rotterdam.nl/zoek-en-ontdek/themas/expansie-van-de-stad/volkshuisvesting/>
- bron 2 Het volk, 11 juni; 35313, Katholiek Documentatie Centrum (geraadpleegd via geheugen.delpher.nl).
- bron 3 Van de Hulst en Huizenga, Toen – en nu! III, Groningen/Djakarta, 1954, p.150.
- bron 4 foto 1: <http://resolver.kb.nl/resolve?urn=urn:gvn:SFA03:SFA002001350>
foto 2: <https://www.zeeuwseankers.nl/verhaal/mobilisatie-tijdens-de-eerste-wereldoorlog>
foto 3: <https://www.bhic.nl/memorix/images/search/detail/2cda8f40-45f9-11e3-a682-8f1e4b5914a3/media/1195a351-639e-ee5e-885a-fcf99b37c572>
- bron 5 David Low, Stepping Stones To Glory; Evening Standard, 8 juli 1936.
- bron 6 M. Krielaars en H. Driessen, Ooggetuigen van de Russische geschiedenis in meer dan honderd reportages, Amsterdam 2007, p. 242-243.
- bron 7 foto 1: <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/02/02/nach-holland-a1590779>
foto 2: Beeldbank WO2 - NIOD - Filmcentrale Utrecht / J.S. van der Meer
- bron 8 Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
- bron 9 Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (Red.), Dagboekfragmenten 1940-1945 (Den Haag, Martinus Nijhoff 1954) p.77-78.
- bron 10 <https://rkddocumenten.nl/toondocument/558-r-k-werkliedenverbond-nl/?systeemnum=558-2>
- bron 11 <https://collectie.nmm.nl/nl/collectie/detail/321576/>
- bron 12 In deze halve gevangenis: Dagboek van Mr. Dr. L.F. Jansen, Batavia/Djakarta 1942-1945, Franeker: Van Wijnen, 1988, p. 124-125.
- bron 13 tekst: Anneke van Loggem. Toen... Vroeger. Herinneringen aan Nederlands-Indië, Uitgeverij Gopher. Harderwijk 2019, p. 308.
kaart: Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
- bron 14 herinnering 1: Herinnering Jules Schelvis, De Oorlog, <https://archief.ntr.nl/deoorlog/page/aflevering/5/Hoe+de+Joden+uit+Nederland+verdwenen.html>
herinnering 2: Sytze van der Zee, Wij overleefden. De laatste ooggetuigen van de Duitse bezetting (Amsterdam 2019), p.173-175.
herinnering 3: Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
- bron 15 <https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/fotocollectie/d61e263d-467c-434d-0f11-2d3361cb23ab>
- bron 16 https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_nl
- bron 17 Nieuwe Haarlemsche Courant, 15 juni 1964.
- bron 18 Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023. Gebruikte gegevens afkomstig van: <https://www.rd.nl/artikel/365092-ontkerkelijk-in-nederland-sterkst>

bron 19

foto 1: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Molotov-Ribbentroppact>

foto 2: Deutsches Historisches Museum

<https://www.dhm.de/lemo/bestand/objekt/ba103363>

foto 3: https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Bundesarchiv_Bild_183-1990-1003-400,_Berlin,_deutsche_Vereinigung,_vor_dem_Reichstag.jpg

foto 4: <https://www.omroep gelderland.nl/nieuws/2141877/De-Duitse-inval-in-Polen-het-begin-van-het-Tweede-Wereldoorlog>

foto 5: https://nl.wikipedia.org/wiki/Neue_Ostpolitik#/media/Bestand:Bundesarchiv_B_145_Bild-F031401-0029,_Erfurt,_Treffen_Willy_Brandt_mit_Willi_Stoph.jpg

